

Functioneel meertalig leren in het secundair onderwijs

Inspiratie voor begeleiders

In deze presentatie vind je:

- > Enkele tips en ideeën over hoe je een sessie over FML voor je team kunt uitwerken;
- > Enkele voorbeelden van oefeningen die je met je team kunt doen;
- > Links naar concrete materialen en de website FML;
- > Wil je nog meer tips, bekijk dan onze checklist voor beleidsondersteuners!

Belangrijk voor je sessie:

- > Urgentie aantonen: waarom is dit belangrijk? Leg de link met de meertalige realiteit en de lespraktijk van leraren;
- > Kennis en competenties opbouwen;
- > Betrokkenheid creëren door samen te ontdekken en uit te testen;
- > Mythes en angsten bespreekbaar maken (en bespreken);
- > Getuigenissen en voorbeelden tonen en hierover uitwisselen;
- > Focussen op het concrete!

Inhoudstafel

Website FML
stad.gent/functioneelmeertaligleren

The screenshot shows the website's layout. At the top, there is a section titled 'Functioneel meertalig leren' with a video thumbnail of a person wearing a red mask. Below this is a grid of six article thumbnails, each with a title and a small image. The thumbnails include: 'Wat is functioneel meertalig leren?', 'Wat zijn de kenmerken van functioneel meertalig leren?', 'Hoe kan ik functioneel meertalig leren?', 'Wat zijn de voordelen van functioneel meertalig leren?', 'Hoe kan ik functioneel meertalig leren?', and 'Wat zijn de instrumenten van functioneel meertalig leren?'.

gent:

FML: waarom?

Waarom het meertalige kapitaal van leerlingen benutten belangrijk is

gent:

FML: wat?

Definitie en kenmerken van functioneel meertalig leren

gent:

Hoe: instrumenten FML

Laat je inspireren en ga aan de slag met functioneel meertalig leren

Functioneel meertalig leren

Wil je te weten komen hoe je meer uit je meertalige leerlingen kunt halen, en hoe je hun talige capaciteiten een actieve plaats kunt geven in je lespraktijk? Dan vind je hier meer informatie over functioneel meertalig leren, een concept dat door het Steunpunt Diversiteit en Leren (UGent) werd ontwikkeld, en dat we vanuit Onderwijscentrum Gent vertaalden en uitwerkten richting het secundair onderwijs. Ga op verkenning en laat je inspireren door onze tools! Met dit project won Onderwijscentrum Gent overigens het Europees Talenlabel 2020.

Bekijk hoe enkel Gentse leraren functioneel meertalig leren in hun lessen ervaren.

Website FML

stad.gent/functioneelmeertaligleren

Waarom starten met functioneel meertalig leren?

Waarom is het belangrijk om de thuistaal van je leerlingen te integreren in je lespraktijk?

[Meer weten →](#)

Wat moet je weten over functioneel meertalig leren?

Wat is dat precies, functioneel meertalig leren?

[Meer weten →](#)

Kritische succesfactoren

Waar moet je rekening mee houden als je aan de slag wilt met functioneel meertalig leren?

[Meer weten →](#)

Instrument voor leraren

Ontdek onze kijkwijzer, waarmee je jezelf kunt analyseren of anderen kunt observeren

[Meer weten →](#)

Instrument voor beleidsondersteuners

Ontdek de checklist met 10 tips om functioneel meertalig leren op school binnen te brengen

[Meer weten →](#)

Werkvormen en lesvoorbeelden

Ben je op zoek naar inspirerende werkvormen of uitgewerkte lesvoorbeelden?

[Meer weten →](#)

gent:

FML: waarom?

Waarom het meertalige kapitaal van leerlingen benutten belangrijk is

Waarom starten met FML?

> Website

Waarom starten met functioneel meertalig leren?

Waarom is het belangrijk om de thuistaal van je leerlingen te integreren in je lespraktijk?

[Meer weten →](#)

Wat moet je weten over functioneel meertalig leren?

Wat is dat precies, functioneel meertalig leren?

[Meer weten →](#)

Kritische succesfactoren

Waar moet je rekening mee houden als je aan de slag wilt met functioneel meertalig leren?

[Meer weten →](#)

Instrument voor leraren

Ontdek onze kijkwijzer, waarmee je jezelf kunt analyseren of anderen kunt observeren

[Meer weten →](#)

Instrument voor beleidsondersteuners

Ontdek de checklist met 10 tips om functioneel meertalig leren op school binnen te brengen

[Meer weten →](#)

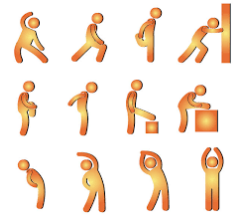
Werkvormen en lesvoorbeelden

Ben je op zoek naar inspirerende werkvormen of uitgewerkte lesvoorbeelden?

[Meer weten →](#)

Warming-up

> Inleefoefening

- > Gebruik inleefoefeningen om het urgentiegevoel aan te wakkeren. Opdrachten geven in een andere taal, waarbij je verschillende taalregels aanbiedt, kan een echte *eyeopener* zijn.
- > Een aantal goede oefeningen vind je op nrich.maths.org (wiskundeopdrachten in het Engels) of op klascement.net (filter op *Taal van het leermiddel*).
- > Bespreek de oefening(en) nadien met de deelnemers:
 - × Hoe hebben jullie deze oefening(en) ervaren?
 - × Welk gevoel hadden jullie bij iedere oefening?
 - × Wat was comfortabeler om te doen? Wat was efficiënter als het gaat over het zoeken naar de oplossing? (*met welke taalregels?*)
- > Zie voorbeelden van inleefoefeningen op de volgende dia's >>>

Warming-up

> Voorbeeld Challenge 1

3'

You can discuss the problem with your partner

You are only allowed to use English for solving the problem

Give your answers in English

A garrison of 600 men has just enough bread to allow 24 ounces a day to each man for 35 days; but, with the news that the enemy was planning an attack, the garrison was forced to reinforce to 4800 men. The enemy arrives and decides to enforce a siege - to reduce their own loss of life.

How many ounces of bread a day must each man in the garrison be allowed, to hold out 45 days against the siege of the enemy?

Solution

First, find the total ounces of bread.

$600 \times 35 \times 24$ ounces = 504000 ounces

Now, find the new number of men-shares needed.

$4800 \times 45 = 216000$

Divide 504000 ounces by 216000 to get 2,3 ounces a day.

Hence, each man must only eat 2,3 ounces of bread a day.

Warming-up

> Voorbeeld Challenge 2

3'

You can discuss the problem with your partner

You are allowed to use any language for solving the problem

Give your answers in English

Tony owes Tina 40p.
Then Tina borrows 50p from Tony.
Later Tony lends Tina 60p.

Who has to pay what to whom to square things up?

Answer: Tina owes Tony 70p.

	Tony	Tina
beginning	- 40p	+ 40p
Tina borrows 50p	+ 50p	- 50p
Tony lends 60p	+ 60p	- 60p
	<hr/>	<hr/>
	+ 70p	- 70p

DEBT
RECOVERY

nrich.maths.org

> *Transfer*

- > Maak de transfer van de ervaring van de deelnemers (via de inleefoefening) naar de ervaringen van leerlingen.
- > Gebruik deze video om te illustreren hoe meertalige leerlingen het leren in een andere taal ervaren:

Herkenbaar?

<https://www.youtube.com/watch?v=D6HUv2eFdLg>

Meertaligheid als gegeven: Vlaanderen / je stad of gemeente / je school

> *Toon het grotere geheel*

- > Gebruik cijfers uit Dataloep en/of statistieken van je school (leerlingenkenmerken, indicator thuistaal niet-Nederlands) om de evolutie van het aantal meertalige leerlingen aan te tonen.
- > Gebruik die evolutie om aan te tonen dat het belangrijk is dat deze groep leerlingen de nodige en juiste ondersteuning krijgt.

Hoe succesvol is de onderwijsloopbaan van meertalige leerlingen?

> *Toon het grotere geheel*

- > Gebruik cijfers uit Dataloep en/of statistieken van je school (leerlingenkenmerken, indicator thuistaal niet-Nederlands) per onderwijsvorm om het aandeel leerlingen met indicator thuistaal niet-Nederlands aan te tonen (kansrijke / minder kansrijke onderwijsvormen en richtingen).
- > Gebruik de uitkomsten van het OKANS-onderzoek om andere knelpunten aan te tonen.

Verloren kansen door (OKANS-onderzoek, 2014-2016):

- schoolse vertraging,
- problematische afwezigheden,
- doorstroming naar minder kansrijke richtingen

Waarom functioneel meertalig leren?

> *Toon het verband tussen FML en leerprestaties*

- > Laat zien hoe het (al dan niet) inzetten van de thuistaal van leerlingen in een leercontext impact heeft op hun leerprestaties. Verwijs daarbij naar de inleefoefening en de video:
 - Als je enkel Nederlands toelaat in de klas, benut je slechts een deel van het volledige taalrepertoire van meertalige leerlingen. Zo blijven veel kansen onbenut.
 - Als je de thuistaal als steiger inzet om zo te streven naar een hoger niveau Nederlands, dan kun je meertalige leerlingen uitdagendere taken geven en hogere verwachtingen koesteren – op voorwaarde dat je als leraar voldoende ondersteuning biedt.
- > Overloop en bespreek mogelijkheden om het meertalige kapitaal van leerlingen te erkennen en te integreren in hun leerproces: een constructief talenbeleid, talensensibilisering, functioneel meertalig leren. Zo streef je naar maximale ontwikkelingskansen voor meertalige leerlingen.

Waarom functioneel meertalig leren?

Alleen Nederlands in de klas? Dan kan de ene leerling z'n volledige talige repertoire benutten, de andere niet...

Optimale ontwikkelingskansen?
Erken het meertalige kapitaal van leerlingen en **integreer** het in het leerproces:

- Constructief talenbeleid**
- Het verhogen van taalbewustzijn**
(talensensibilisering)
- Functioneel meertalig leren**

FML: wat?

Definitie en kenmerken van functioneel meertalig leren

Wat moet je weten over FML?

> Website

Waarom starten met functioneel meertalig leren?

Waarom is het belangrijk om de thuistaal van je leerlingen te integreren in je lespraktijk?

[Meer weten →](#)

Wat moet je weten over functioneel meertalig leren?

Wat is dat precies, functioneel meertalig leren?

[Meer weten →](#)

Kritische succesfactoren

Waar moet je rekening mee houden als je aan de slag wilt met functioneel meertalig leren?

[Meer weten →](#)

Instrument voor leraren

Ontdek onze kijkwijzer, waarmee je jezelf kunt analyseren of anderen kunt observeren

[Meer weten →](#)

Instrument voor beleidsondersteuners

Ontdek de checklist met 10 tips om functioneel meertalig leren op school binnen te brengen

[Meer weten →](#)

Werkvormen en lesvoorbeelden

Ben je op zoek naar inspirerende werkvormen of uitgewerkte lesvoorbeelden?

[Meer weten →](#)

stad.gent/functioneelmeertaligleren

Definitie FML

> *Start met “Call to action”*

- > Laat leraren zelf tot de definitie van FML komen, door hen te laten proeven van wat het inhoudt:
 - Concrete voorbeelden geven een duidelijk beeld van FML en tonen dat het haalbaar is (en dat leraren er vaak nu al mee bezig zijn);
 - Je neemt de angst weg, en daarmee ook (een deel van) de weerstand. Door het thema bespreekbaar te maken, krijg je meteen ook inzicht in hoe leraren ernaar kijken;
 - Je maakt leraren nieuwsgierig om een stapje verder te gaan;
 - Je moedigt leraren aan om zelf aan het experimenteren te slaan: concrete voorbeelden zorgen voor inspiratie.
- > *Call to action:*

Concrete voorbeelden en acties vind je [hier](#)
(als overzicht of apart per actie aan te bieden)

Call to action
> *Voorbeeld van de groepsopdracht*

- > Maak flappen met de onderstaande tabel
- > Maak x-tal groepjes
- > Laat **de acties** op de flappen schrijven, in de juiste kolom
- > Wissel uit over wat er op de flappen staat

Wat doe je al in je klas?	Deze actie is nieuw voor mij en lijkt me interessant om uit te proberen
..	..

20

Call to action

> *Voorbeeld van de groepsopdracht*

- > Maak flappen met de onderstaande tabel
- > Maak x-tal groepjes
- > Laat de acties op de flappen schrijven, in de juiste kolom
- > Wissel uit over wat er op de flappen staat

Wat doe je al in je klas?	Deze actie is nieuw voor mij en lijkt me interessant om uit te proberen
...	...

Wat is functioneel meertalig leren? (FML)

Het **strategische** en **geïntegreerde gebruik** van de **talige hulpbronnen** van (ontluikend) meertalige leerlingen in het regulier onderwijs, met als doel het vergroten van kansen tot het **ontsluiten van kennis**
(Sierens & Van Avermaet 2014)

Functioneel meertalig leren (FML) werd als concept ontwikkeld door het Steunpunt Diversiteit en Leren (Universiteit Gent)

Wat is functioneel meertalig leren? (FML)

Ja, maar...

Kliekjes- vorming

- Als je inzet op een open talenbeleid en ruimdenkende/tolerante leraren...
- ... dan voelen leerlingen zich meer thuis
- ... vormen ze meer gemengde vriendengroepen
- ... zijn er meer spreekkansen in het Nederlands (als gemeenschappelijke taal)

Te zwakke thuis taal

- Codewisseling vereist een behoorlijke competentie in beide talen (indicatie sterke thuistaal)
- Als de thuistaal (TT) een positieve en functionele plaats krijgt in de klas, verhoogt dat het welbevinden van leerlingen
- Om de TT functioneel in te zetten in de klas, is het niet nodig dat de leerling een volledig ontwikkelde vaardigheid/competentie heeft in de TT

Controle- verlies

- Inpikken op het gesprek en steeds de koppeling maken met het Nederlands: woorden laten opzoeken, verslag/presentatie in het Nederlands, spreekkansen creëren,...
- Duidelijke afspraken maken rond taalgebruik en ondersteunende materialen
- Leraar als *designer* als het leerproces

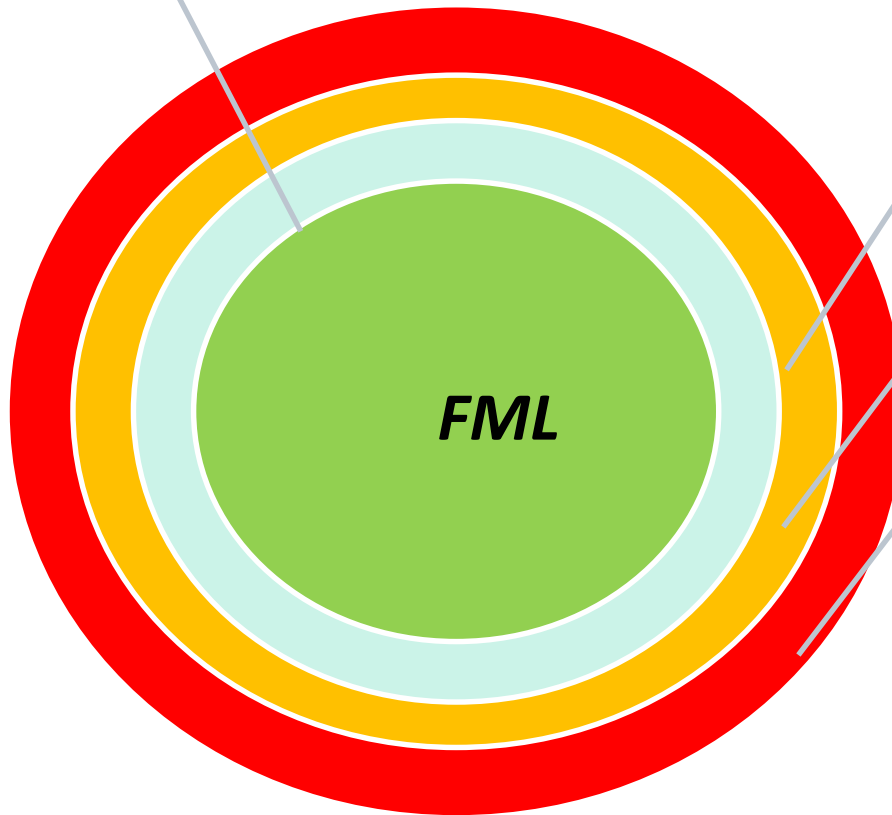
Tijds- argument

- Ook via de moedertaal slaan de leerlingen concepten op, met transfer naar het Nederlands
- De vaardigheid in het Nederlands wordt zo dus ook sterker

Bekijk [hier](#) andere mythes over FML

Waar zijn de grenzen?

Lesdoelstellingen

Taalbeleid van school

(ped. project,
schoolwerkplan,
schoolreglement)

Eindtermen (verplicht),
ontwikkelingsdoelen
(wenselijk) en **leerplannen**;
Ontwikkelingsschalen
inspectie;

Actieplan taalbeleid stad Gent

Onderwijstaalwet 1963

- Onderwijstaal NL
- Gebruik vreemde talen onder bepaalde voorwaarden (de Vaste Commissie Taaltoezicht)
- www.taalwetwijzer.be

Kritische succesfactoren

> Website

Waarom starten met functioneel meertalig leren?

Waarom is het belangrijk om de thuistaal van je leerlingen te integreren in je lespraktijk?

[Meer weten](#) →

Wat moet je weten over functioneel meertalig leren?

Wat is dat precies, functioneel meertalig leren?

[Meer weten](#) →

Kritische succesfactoren

Waar moet je rekening mee houden als je aan de slag wilt met functioneel meertalig leren?

[Meer weten](#) →

Instrument voor leraren

Ontdek onze kijkwijzer, waarmee je jezelf kunt analyseren of anderen kunt observeren

[Meer weten](#) →

Instrument voor beleidsondersteuners

Ontdek de checklist met 10 tips om functioneel meertalig leren op school binnen te brengen

[Meer weten](#) →

Werkvormen en lesvoorbeelden

Ben je op zoek naar inspirerende werkvormen of uitgewerkte lesvoorbeelden?

[Meer weten](#) →

Kritische succesfactoren

- > FML heeft meer kansen tot slagen en kan makkelijker en diepgaander worden ingezet in de klas als er rekening gehouden wordt met de didactische kaders en als leraren kennis hebben over meertalige taalontwikkeling.
- > Besteed daarom aandacht aan deze kaders. Hierbij kan je de checklist Kritische succesfactoren gebruiken en/of aparte fiches.
- > Hoewel het belangrijke didactische succesfactoren zijn, hoef je niet te wachten met FML totdat ze volledig 'onder de knie' zijn op je school. Starten met FML (dat ook gebaseerd is op deze kaders), kan net een vertrekpunt zijn om je daarna met je team in deze didactische kaders te verdiepen.

Kritische succesfactoren FML

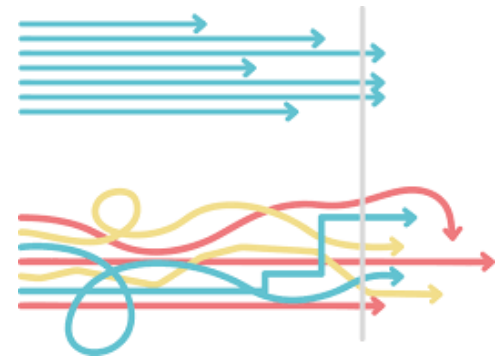
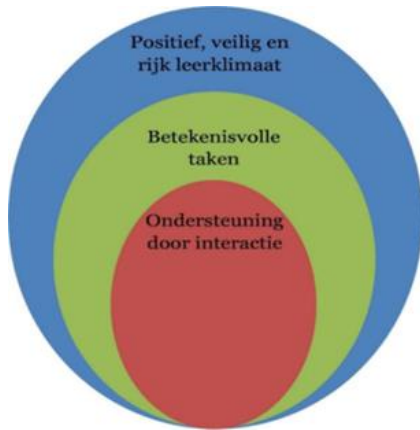

- ✓ Positieve mindset t.a.v. meertaligheid
 - Weten wat meertaligheid is en hoe de meertalige taalontwikkeling verloopt
- ✓ Peerinteractie in de thuistaal
- ✓ Ondersteuning door de leerkracht (meertalige interactie tussen de leerlingen stimuleren en faciliteren)
 - Geheel van controle
 - Concreet weten hoe
- Tijd

WISVAARDIGHEID

26

Kritische succesfactoren FML

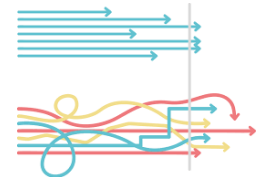
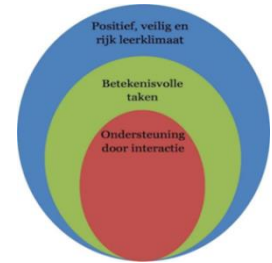
- ✓ Positieve mindset t.a.v. meertaligheid
 - Weten wat meertaligheid is en hoe de meertalige taalontwikkeling verloopt
- ✓ Peerinteractie in de thuistaal
- ✓ Ondersteuning door de leerkracht (meertalige interactie tussen de leerlingen stimuleren en faciliteren)
 - Gevoel van controle
 - Concreet weten hoe
- > Tijd

Placemat

> *Voorbeeld van de groepsopdracht*

- > Lees de infofiches / checklist in jouw groep
- > Noteer de belangrijkste inzichten op de placemat (individueel)
- > Overleg in jouw groep welke inzichten je meeneemt om de inhoud aan de anderen uit te leggen. Noteer die zaken in het midden van de placemat
- > Wissel uit: welke krachtlijnen moeten we zeker meenemen?

20'

gent:

Hoe: instrumenten FML

Laat je inspireren en ga aan de slag met functioneel meertalig leren

Functioneel meertalig leren uitgetest

> Website

Waarom starten met functioneel meertalig leren?

Waarom is het belangrijk om de thuistaal van je leerlingen te integreren in je lespraktijk?

[Meer weten →](#)

Wat moet je weten over functioneel meertalig leren?

Wat is dat precies, functioneel meertalig leren?

[Meer weten →](#)

Kritische succesfactoren

Waar moet je rekening mee houden als je aan de slag wilt met functioneel meertalig leren?

[Meer weten →](#)

Instrument voor leraren

Ontdek onze kijkwijzer, waarmee je jezelf kunt analyseren of anderen kunt observeren

[Meer weten →](#)

Instrument voor beleidsondersteuners

Ontdek de checklist met 10 tips om functioneel meertalig leren op school binnen te brengen

[Meer weten →](#)

Werkvormen en lesvoorbeelden

Ben je op zoek naar inspirerende werkvormen of uitgewerkte lesvoorbeelden?

[Meer weten →](#)

FML in de praktijk

> *Inspireer*

- > Nu leraren weten wat FML is en waarom het belangrijk is om er in de praktijk mee aan de slag te gaan, kunnen ze aan de slag gaan met de kijkwijzer FML.
 - Laat leraren de kijkwijzer ontdekken (individueel of in groep);
 - Laat leraren zelf kiezen met welke actie ze willen starten;
 - Maak duidelijke afspraken over hoe ze hun ervaringen terugkoppelen.
- > Je kan hen ook inspireren door getuigenissen en lesvoorbeelden van andere leraren te tonen.

Instrumenten: Kijkwijzer FML

- > Inspiratie, met concrete tips en links naar materialen
- > Je kan starten met een actie die je aanspreekt of waarin je wil groeien, en meteen aan de slag gaan

De kijkwijzer als zelfevaluatie-instrument

- Inzicht in je eigen lespraktijk

De kijkwijzer als observatie-instrument

- Als beleidsondersteuner: ondersteun (andere) leraren door in kaart te brengen in welke mate ze al inzetten op functioneel meertalig leren
- Als pedagogisch begeleider: zet de kijkwijzer in om gerichte feedback en concrete tips te geven aan leraren

stad.gent/functioneelmeertaligleren

Instrumenten: Kijkwijzer FML

6 acties

- 01 Verken de talige achtergrond van je leerlingen
- 02 Praat met je leerlingen over meertaligheid
- 03 Maak afspraken over taal in de klas
- 04 Creëer een veilig en positief klasklimaat
- 05 Plan taken met ruimte voor thuistalen
- 06 Bied gerichte ondersteuning

stad.gent/functioneelmeertaligleren

Kijkwijzer FML

> Voorbeeld van de groepsopdracht

- > Maak x-tal groepjes
- > Neem de kijkwijzer FML samen met de groep door / laat de kijkwijzer zelf ontdekken (individueel / in groepjes)
- > Verdeel de 6 acties over de verschillende groepjes / laat leraren zelf een keuze van de actie maken
- > Laat 1 actie uitkiezen die leraren willen uittesten in eigen klas

20'

stad.gent/functioneelmeertaligleren

> *Ondersteun jezelf*

Gebruik de checklist voor beleidsondersteuners

- > 10 tips om FML op je school binnen te brengen
- > Gedistilleerd uit het traject met het lerend netwerk en een aantal andere trajecten
- > *Change management* en verandercommunicatie
- > Inspiratie, met concrete tips en links naar materialen

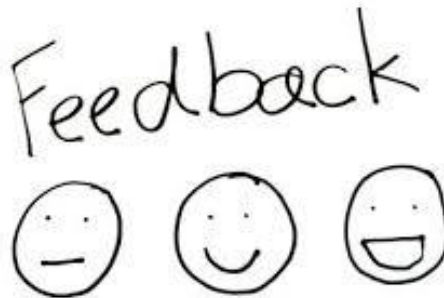

stad.gent/functioneelmeertaligleren

> *Evalueer de bijeenkomst en maak afspraken voor de volgende stap(pen)*

Vragen die je kunt gebruiken:

- > Wat heb ik geleerd?
- > Wat ga ik hiermee doen?
- > Wat mis ik nog?

Succes met FML!

www.onderwijscentrum.gent
www.meertaligheid.be

Meer informatie? Vragen?
onderwijsontwikkeling@stad.gent

Ontwikkeld door:
Daria Ashurova en Steven Delarue, Onderwijscentrum Gent.
Deze presentatie werd bijgewerkt in november 2023

Met dank aan het Steunpunt Diversiteit en Leren (UGent)